

SLUŽBA POSVEĆIVANJA S OSOBITIM OSVRTOM NA SAKRAMENTE INICIJACIJE

dr Vladimir ZAGORAC

Liturgijska se materija u dosadašnjem kodeksu obrađivala u III. knjizi (*De rebus*) u prva tri dijela: 1. O sakramentima (731–1153); 2. O posvećenim mjestima i vremenima (1154–1254); 3. O štovanju Boga (1255–1321), a slijedili su u istoj knjizi još 4. O crkvenom učiteljstvu (1322–1408) i 5. O nadarbinama itd. (1409–1551). Novi crkveni zakonik obrađuje u zasebnoj IV. knjizi pod naslovom „O službi posvećivanja Crkve”, koja uz šest uvodnih kanona (834–839), ima tri dijela: 1. O sakramentima (840–1165); 2. O ostalim činima štovanja Boga (1166–1204); 3. O posvećenim mjestima i vremenima (1205–1253).

Od prvog zasjedanja komisije za pripremu ove knjige Zakonika (1967) do konačne izrade i objelodanjenja, ona je prošla težak put dozrijevanja i dotjerivanja. Pedantni su statističari izračunali da je na ovoj knjizi radilo četrdeset i devet osoba i utrošilo ukupno 1440 sati rada. To je s obzirom na druge knjige na drugom mjestu jer je više utrošeno samo na II. knjigu (*O narodu Božjem*).¹

Tijekom izrade isticana su osobito ova opća načela:

- u novom zakonodavstvu primijeniti načela II. vatikanskog sabora i terminologiju obrednika;
- prilagoditi zakonodavstvo pastoralnim potrebama i sadašnjim prilikama;
- slijediti red dosadašnjeg kodeksa.

Uza sve isticanje vjernosti II. vatikanskom saboru, liturgijsko pravo u novom crkvenom zakoniku izazvalo je upravo s obzirom na to dosta primjedaba i nezadovoljstva. Osobito se može govoriti o netočnosti liturgijske terminologije. Prema opisu liturgije II. vatikanskog sabora (SC 7), ona uključuje element posvećenja ljudi i štovanja Boga. A ovdje je već u naslovu uzet samo jedan njezin element, „*de munere sanctificandi*”, a stvarno se obrađuje liturgija u svojoj cijelosti. Isto tako u II. dijelu ove knjige (*O ostalim činima štovanja Boga*) riječ je o liturgijskim činima koji sadrže i jedan i drugi element, a naslovljeni su samo kao čini štovanja Boga. Čini se da se Crkveni zakonik vraća u tome staroj terminologiji po kojoj je

1 Usp. CHE CHEN-TAO, II „*munus sanctificandi*” nel nuovo Codice di diritto canonico, u *La nuova legislazione canonica* (=Studia urbaniana 19), Roma, 1983, 263.

„cultus” bio sinonim „liturgiji”², što je prisutno i u starom kodeksu³. A i o kompetencijama neke su koncilске i pokoncilске odredbe modificirane.

Inače, upravo uvodni kanoni (834–839) sadrže temeljne teološke i pravne norme o posvećivanju ljudi i štovanju Boga, koje se onda u daljnjim naslovima primjenjuju na pojedine sakramente, blagoslovinе i Časoslov.

Tako kanon 834. najprije u § 1. donosi teološko određenje liturgije, tj. opis liturgije II. vatikanskog sabora (SC 7) kao poglavitog sredstva kojim Crkva vrši službu posvećivanja, a zatim u § 2. donosi pravno određenje javnog kulta poznatim elementima pretkoncilске liturgike i prava: u ime Crkve, od osoba zakonito ovlaštenih i činima od Crkve odobrenim.

Kanoni 835–836. nabrajaju nosioce službe posvećivanja: biskup, prezbiter, đakon i ostali vjernici. U kršćanskom kultu i narod izvršuje svoje opće svećeništvo.

Ipak nitko od gore nabrojenih ne može liturgijske čine smatrati samo svojom svojinom. Oni pripadaju cijelom tijelu Crkve, tj. Božjem narodu okupljenom i uređenom pod biskupima (837, § 1). Kao takvi traže da se, kad je god to moguće, i slave uz sudjelovanje svih (837, § 2).⁴

Kanon 838. u svoja četiri paragrafa regulira vlast upravljanja liturgijom u Crkvi; nju ima Sveta Stolica i dijecezanski biskup:

– Sveta Stolica uređuje svetu liturgiju opće Crkve, izdaje liturgijske knjige, preispituje njihove prijevode na narodne jezike te bdije da se posvuda vjerno vrše liturgijske odredbe;

– biskupske konferencije pripremaju prijevode liturgijskih knjiga na narodne jezike i provode u njima predviđena prilagođenja te ih, nakon preispitivanja Svete Stolice, izdaju;

– dijecezanski biskup donosi u sklopu svoje nadležnosti načela o liturgijskim stvarima, koja sve obvezuju.⁵

Konačno kanon 839. navodi i druga, izvanliturgijska sredstva posvećenja: molitvu, djela pokore i ljubavi (§ 1). Te molitve i druge pobožne vježbe povjeravaju se mjesnim ordinarijima da ih usklađuju s načelima Crkve.⁶

Zatim slijedi sedam naslova I. dijela (O sakramentima), pet naslova II. dijela (O ostalim činima štovanja Boga) te dva naslova III. dijela (O posvećenim mjestima i vremenima).

Prvi dio IV. knjige pod naslovom „O sakramentima” ima najprije devet uvodnih kanona (840–848) koji sadrže načelne stavove Crkve o sakramentima:

Ustanovljenje, tumačenje i uređenje

– Ustanovljeni su od Krista, čini su Krista i Crkve, izražavaju i jačaju vjeru i crkveno zajedništvo, sredstva su štovanja Boga i posvećenja ljudi (840).

2 Usp. M. RIGHETTI, *Storia liturgica I*, Milano, ³1964, 2–3.

3 Usp. npr. dosadašnji kodeks, kanoni 1255–1256.

4 Usp. liturgijsku konstituciju II. vatikanskog sabora „SACROSANCTUM CONCILIUM”, 26–27.

5 Usp. ISTO.

6 Usp. ISTO, 12–13.

– Oni su jednaki za svu Crkvu, zato njihovo uređenje i tumačenje spada na Svetu Stolicu i u sklopu prava na biskupe (841).

Jedinstvo kršćanske inicijacije

- Krštenje je uvjet valjanog primanja ostalih sakramenata (842, § 1).
- Ali potpunu inicijaciju izvršuju tri sakramenta: krst, potvrda i euharistija, a predstavljaju jedinstvo i traže se za kršćansku inicijaciju (842, § 2).

Dužnost službenika da dijele sakramente i da na njih pripravljaју

- Službenici ne mogu uskratiti sakramente onima koji ih zakonito traže, pravilno su raspoloženi i nisu pravno spriječeni da ih prime (843, § 1).
- Službenici i ostali na koje to spada dužni su sve pripraviti na sakramente evangelizacijom i katehizacijom (843, § 2).

Odnos s kršćanima nekatolicima s obzirom na sakramente

– Redovito ih katolički službenici dopušteno dijele samo katolicima i katolici dopušteno primaju samo od svojih katoličkih službenika (844, § 1).

– U slučaju fizičke ili moralne nemogućnosti da se pristupi katoličkom službeniku, mogu katolici primiti sakramente pomirenja, euharistije i bolesničkog pomazanja i od nekatoličkih službenika, u čijoj su Crkvi ti sakramenti valjani. Uvjet je s jedne strane da to traži nužda ili prava duhovna korist, a s druge strane da se izbjegne opasnost zablude i indiferentizma (844, § 2).

– Katolički službenici dopušteno dijele sakramente pomirenja, euharistije i bolesničkog pomazanja članovima istočnih Crkava koje nemaju potpunog zajedništva s Katoličkom Crkvom ako oni to sami traže i pravilno su raspoloženi; to vrijedi i za članove drugih kršćanskih Crkava koje su po sudu Svete Stolice, što se tiče sakramenata, u istom položaju kao i istočne Crkve (844, § 3).

– U smrtnoj pogibli ili kada po sudu dijecezanskog biskupa ili biskupske konferencije to traži velika nužda, katolički službenici mogu dopušteno iste sakramente dijeliti i drugim kršćanima koji nemaju potpunog zajedništva s Katoličkom Crkvom: koji ne mogu pristupiti službeniku svoje zajednice, sami to traže, pod uvjetom da izraze katoličku vjeru o tim sakramentima i pravilno su raspoloženi (844, § 4).

– Za donošenje općih normi o svemu ovome neka dijecezanski biskup ili biskupska konferencija konzultiraju nadležnu vlast, barem mjesnu, Crkve o kojoj se radi (844, § 5).

Neponovljivost sakramenata koji utiskuju biljeg

– Sakramenti krsta, potvrde i reda utiskuju biljeg i ne mogu se ponavljati (845, § 1).

– Samo u slučaju kad nakon pažljivog ispitivanja još ostane razborita sumnja o valjanosti podjele gornjih sakramenata, neka se podijele pod uvjetom (845, § 2).

Zakonik upućuje na liturgijske knjige kojima se treba u potpunosti koristiti

– U slavljenju sakramenata neka se vjerno koriste liturgijske knjige odobrene od nadležne vlasti; zato neka u njima nitko na svoju ruku ništa ne dodaje, oduzima ili mijenja (846, § 1).

- Službenik neka slavi sakramente po svojem vlastitom obredu (846, § 2).

Sveta ulja u dijeljenju sakramenata

– U dijeljenju sakramenata u kojima se rabe sveta ulja mora se službenik služiti uljima iscijedenim iz maslina ili drugih biljaka i posvećenim ili blagoslovljenim od biskupa i to svježim (tj. u posljednjem posvećivanju ulja). Starim uljem neka se ne služi osim u nuždi. Jedino po kanonu 999 br. 2, može svećenik u slučaju nužde sam blagosloviti ulje unutar slavljenja sakramenta bolesničkog pomazanja (847, § 1).

– Župnik je dužan tražiti posvećena ulja od svojeg biskupa te ih dolično i brižljivo čuvati (847, § 2).

Darovi kod slavljenja sakramenata

– Službenik neka za dijeljenje sakramenata ne traži ništa osim prinosa određenih od nadležne vlasti te neka brižno pazi da siromasi zbog siromaštva ne budu lišeni pomoći sakramenata (848).

Prvi naslov (O krstu) ima jedan uvodni kanon (849) i pet glava: O slavljenju krsta, O službeniku krsta, O krštenicima, O kumovima, O dokazu i ubilježbi krštenja.

Bitne teološke odrednice

– Krst, vrata sakramentima, u stvari ili barem u želji nužan je za spasenje; njime se ljudi oslobađaju grijeha, preporučaju u djecu Božju, neizbrisivim pečatom suoblikuju Kristu i utjelovljuju u Crkvu. On se valjano podjeljuje samo pranjem pravom vodom i potrebnim likom riječi (849).

Krst se podjeljuje po liturgijskim knjigama

– Krst se podjeljuje po redu propisanom u odobrenim liturgijskim knjigama, izuzev u slučaju hitne nužde, kada treba obdržavati samo one stvari koje se traže za valjanost sakramenta (850).

Na njegovo slavljenje treba pripremiti sve sudionike

- Slavljenje krsta valja pripremiti kako treba:
- odrasli krštenik treba proći stupnjeve inicijacije prema odobrenom redu i prilagodbama i uredbama biskupskih konferencija;
- kod djece treba poučiti roditelje djeteta i buduće kumove o značenju ovog sakramenta i obvezama što iz njega proistječu (851).

Što se u kanonima donosi o krstu odraslog, primjenjuje se na sve koji su izašli iz djetinjstva i dosegli razumnost (852, § 1);

- s djecom se izjednačuje (i što se tiče krštenja) onaj što nije pri sebi (852, § 2).

Voda za krštenje

– Voda za krštenje, osim u slučaju nužde, mora biti blagoslovljena po propisima liturgijskih knjiga (853);

– Krštenje se podjeljuje bilo uranjanjem bilo polijevanjem, po propisima biskupske konferencije (854).

Ime na krštenju

– Roditelji, kumovi i župnik neka se brinu da ime na krstu ne bude strano kršćanskom smislu (855).

Vrijeme i mjesto krštenja

– Premda se krst može slaviti bilo kojeg dana, preporučuje se ipak da se redovito slavi u nedjelju ili, ako je moguće, na vazmenom bdjenju (856).

– Osim u slučaju nužde, mjesto određeno za krst jest crkva ili bogomolja (857, § 1).

– Pravilo neka bude da se odrasli krsti u vlastitoj župnoj crkvi a dijete u župnoj crkvi svojih roditelja, osim ako opravdan razlog ne traži drugo (857, § 2).

– Neka svaka župna crkva ima krsni studenac, ne dirajući prava ostalih crkava koja su im već dana (858, § 1).

– Mjesni ordinarij, saslušavši mjesnog župnika, može za dobro vjemika dopustiti ili narediti da krsni studenac bude i u drugoj crkvi ili bogomolji unutar granica župe (858, § 2).

– Ako krštenik zbog udaljenosti ili drugih prilika ne može pristupiti ili biti prenesen u župnu crkvu ili u drugu crkvu ili bogomolju o kojima govori kanon 858, § 2, krst se može i mora podijeliti u drugoj bližoj crkvi ili bogomolji ili čak i na drugom pristojnom mjestu (859).

– Osim u slučaju nužde, neka se krst ne podjeljuje u privatnim kućama, i osim ako to iz teškog razloga ne odobri mjesni ordinarij (860, § 1).

– U bolnicama, ako dijecezanski biskup ne odredi drukčije, neka se krst ne slavi osim u slučaju nužde ili kad na to prisiljava drugi pastoralni razlog (860, § 2).

Djelitelji krsta

– Redovan djelatelj krsta jest biskup, prezbiter i đakon, s tim da ostaje na snazi kanon 530. br. 1 (Među funkcije posebno povjerene župniku spada na prvom mjestu podjeljivanje krsta; 861, § 1).

– U odsutnosti i spriječenosti redovnog djelatelja, dopušteno podjeljuje krštenje katehist ili netko drugi tko je za tu službu određen od mjesnog ordinarija, a u slučaju nužde svaki čovjek vođen pravom nakanom; neka se pastiri duša, posebno župnik, brinu da se vjernici pouče o pravilnom krštenju (861, § 2).

– Osim u slučaju nužde, nikomu nije dopušteno, bez potrebne dozvole, na tuđem području podjeljivati krštenje, pa ni svojim podložnicima (862). Krštenje odraslih, barem onih koji su navršili četrnaest godina, neka se javi biskupu da ga, bude li to smatrao prikladnim, on sam podijeli (863).

Krštenici

Krst može primiti svaki i samo onaj čovjek koji još nije kršten (864).

Uvjeti za krštenje odraslog

– Da bi se odrastao čovjek mogao krstiti, mora očitovati volju da primi krst, biti dostatno poučen o istinama vjere i kršćanskim obvezama i po katekumenatu iskušan u kršćanskom životu; i neka se opomene da se pokaje za svoje grijeha (865, § 1).

– Odrastao čovjek koji se nalazi u smrtnoj pogibli može se krstiti ako ima neko znanje o poglavitim istinama vjere, ako na bilo koji način očituje svoju nakanu da primi krst i obeća da će vršiti zapovijedi kršćanske vjere (865, § 2).

Odrasli redovito primaju sva tri sakramenta inicijacije

– Odrastao koji se krsti, ako se tomu ne protivi težak razlog, neka se odmah poslije krštenja potvrdi te sudjeluje u euharistijskom slavlju i to primanjem pričešti (866).

Obveza roditelja na krštenje djece

– Roditelji se moraju brinuti da se djeca krste u prvim tjednima; zato neka što prije poslije rođenja, dapače i prije njega odu k župniku, traže krštenje za dijete i na nj se kako valja pripreve (867, § 1).

– Ako je dijete u smrtnoj opasnosti, neka se bez ikakvog odlaganja krsti (867, § 2).

Uvjeti za dopušteno krštenje djeteta

Da bi se dijete dopušteno krstilo, treba:

1) da roditelji, barem jedan od njih ili oni koji ih zakonito zamjenjuju, pristanu; 2) da postoji utemeljena nada da će biti odgojeno u katoličkoj vjeri; ako te nade uopće nema, neka se krst odgodi prema propisima partikularnog prava, s time da se roditelji obavijeste o razlogu odgađanja (868, § 1).

– Dijete katoličkih roditelja, dapače i nekatoličkih, dopušteno je krstiti u smrtnoj opasnosti i protiv volje roditelja (868, § 2).

Krštenje pod uvjetom

U sumnji da li je netko kršten ili da li je krst podijeljen valjano, i to ako nakon ozbiljnog ispitivanja sumnja ostane, neka mu se krst podijeli pod uvjetom (869, § 1).

– Koji su kršteni u nekatoličkoj kršćanskoj zajednici, neka se ne krste pod uvjetom, osim ako i nakon ispitivanja tvari i lika riječi upotrijebljenih u krštenju kao i nakane odraslog krštenika i djelitelja krštenja postoji ozbiljan razlog sumnje u valjanost krštenja (869, § 2).

– Ako u slučajevima iz §§ 1. i 2. ostane sumnjivo podjeljivanje krštenja ili njegova valjanost, neka se krštenje podijeli tek pošto se odraslom kršteniku izloži nauk o sakramentu krštenja te mu se, ili ako se radi o djetetu – njegovim roditeljima, iznesu razlozi sumnje u valjanost podijeljenog krsta (869, § 3).

– Izloženo ili nađeno dijete neka se krsti ako nakon pomnog ispitivanja nema sigurnosti o njegovu krštenju (870).

– Pobačeni fetus, ako su živi, neka se, ukoliko je moguće, krste (871).

Kum i njegova služba

Kršteniku, ukoliko je moguće, neka se dodijeli kum. Dužnost mu je da prati odraslog krštenika u kršćanskoj inicijaciji, a dijete zajedno s roditeljima predstavi i da se brine kako bi krštenik kršćanski živio u skladu s krštenjem i vjerno ispunjavao obaveze što mu pripadaju (872).

– Može se uzeti ili samo kum ili samo kuma ili i kum i kuma (873).

Uvjeti za službu kuma

Da bi komu mogla biti povjerena služba kuma, treba:

- 1) da bude imenovan od samog krštenika ili njegovih roditelja ili od onoga tko ih zamjenjuje, a u njihovu odsustvu od župnika ili krstitelja, te da bude prikladan i ima nakanu vršiti tu službu;
- 2) da je navršio 16 godina, osim ako dijecezanski biskup nije odredio drugu dob ili je župnik ili krstitelj iz opravdanog razloga smatrao da treba učiniti iznimku;
- 3) da bude katolik, potvrđen, i da je već primio sakrament euharistije te da živi u skladu s vjerom i sa službom koju prima;
- 4) da nije udaren kanonskom kaznom, dosuđenom ili proglašenom;
- 5) da ne bude otac ili majka krštenika (874, § 1).

Kršćani nekatolici u odnosu na kumstvo

Kršten čovjek koji pripada nekatoličkoj kršćanskoj zajednici može biti samo svjedok krštenja uz katoličkog kuma (874, § 2).

Potreba svjedoka kod krštenja

Djelitelj krsta neka se pobrine da, ako nema kuma, bude prisutan barem svjedok kako bi se podjeljivanje krsta moglo dokazati (875).

– Da bi se podijeljen krst dokazao, ako nikome nije na štetu, dosta je izjava jednog posve vjerodostojnog svjedoka ili zakletva samog krštenika ako je primio krst u odrasloj dobi (876).

Ubilježba krsta

Župnik mjesta u kojem se krst slavi pomno će i bez ikakvog odlaganja unijeti u knjigu krštenih imena krštenih, spomenuvši djelatelja, roditelja, kumove i svjedoke, ako ih ima, mjesto i dan podjele krštenja te navesti ujedno dan i mjesto rođenja (877, § 1).

Dijete neudane majke

Ako se radi o djetetu neudane majke, treba unijeti ime majke ako je njezino majčinstvo javno utvrđeno ili ona sama to traži pismeno ili pred dva svjedoka; isto tako treba unijeti i ime oca ako je njegovo očinstvo dokazano nekim javnim dokumentom ili njegovom izjavom pred župnikom ili dvojicom svjedoka; u drugim slučajevima neka se napiše krštenik, a ime oca ili roditelja neka se ne spominje (877, § 2).

Posvojeno dijete

Ako se radi o posvojenom djetetu, neka se upišu imena onih koji su ga posvojili i, barem ako je tako i u civilnom spisu toga kraja, naravnih roditelja, po §§ 1. i 2. držeći na pameti propise biskupske konferencije (877, § 3).

Dužnost javljanja krštenja župniku

Ako krst nije podijelio župnik niti je on podijeljen u njegovoj prisutnosti, djelatelj krsta, tko god bio, mora o podijeljenom krstu obavijestiti župnika župe u kojoj je krst podijeljen, da on ubilježi krst po kanonu 877, § 1. (878).

Drugi naslov (O sakramentu potvrde) ima također jedan uvodni kanon (879) te pet glava: O slavljenju potvrde; O djelitelju potvrde; O potvrđenicima; O kumovima; O dokazu i ubilježbi podijeljene potvrde.

Bitne teološke odrednice

Sakrament potvrde koji utiskuje biljeg i kojim se kršteni, nastavljajući put kršćanske inicijacije, obogaćuje darom Duha Svetoga i savršenije pridružuje Crkvi, jača krštene i čvršće obvezuje da riječju i djelom budu Kristovi svjedoci i da vjeru šire i brane (879).

Bitni znak potvrde

Sakrament potvrde podjeljuje se mazanjem krizmom na čelu, koje se vrši polaganjem ruku, i riječima propisanim u odobrenim liturgijskim knjigama (880, § 1).

– Krizma koja se upotrebljava u sakramentu potvrde treba biti od biskupa bla-goslovljena, premda sakrament podjeljuje prezbiter (880, § 2).

Mjesto i vrijeme slavljenja

Korisno je da se sakrament potvrde slavi u crkvi i to pod misom; ipak iz opravdanog i razboritog razloga može se slaviti izvan mise i na bilo kojem doličnom mjestu (881).

Djelitelj potvrde

Redovni djelitelj potvrde jest biskup: taj sakrament valjano podjeljuje i prezbiter koji za to ima ovlaštenje snagom zajedničkog prava ili posebnim dopuštenjem nadležne vlasti (882).

– Ovlaštenje da podjeljuje potvrdu imaju samim pravom:

1) unutar svoje biskupije oni koji se po pravu izjednačuju dijecezanskom biskupu;

2) s obzirom na osobu o kojoj se radi, prezbiter koji snagom službe ili ovlasti dijecezanskog biskupa krsti nekoga tko je izašao iz djetinje dobi ili takvog krštenog uvodi u puno zajedništvo Katoličke Crkve;

3) s obzirom na one koji su u smrtnoj opasnosti – župnik, dapače i bilo koji prezbiter (883).

Po sebi bi potvrdu trebao dijeliti biskup

Dijecezanski biskup neka potvrdu podjeljuje sam ili neka se pobrine da je dijeli drugi biskup; a ako traži nužda, može podijeliti vlast jednom ili više određenih svećenika koji će taj sakrament dijeliti (884, § 1).

Prezbiteri supotvrđitelji

Iz teškog razloga biskup, dapače i prezbiter, koji je obdaren ovlašću potvrđivanja snagom prava ili posebnim dopuštenjem nadležne vlasti, mogu u pojedinim slučajevima sebi priključiti prezbitere da i oni podjeljuju sakrament (884, § 2).

Dužnost dijecezanskog biskupa s obzirom na potvrdu

Dijecezanski biskup obavezan je da se brine da se sakrament potvrde podložnicima podijeli kad oni to po zakonu i opravdano traže (885, § 1).

– Prezbyter koji je obdaren tom ovlašću, mora se njome služiti za one u čiju je korist vlast podijeljena (885, § 2).

Potvrda tuđim podložnicima ili na tuđem području

Biskup u svojoj biskupiji zakonito podjeljuje potvrdu i vjernicima koji nisu njemu podložni ako se tomu ne protivi izričita zabrana njihovog ordinarija (886, § 1).

– Da bi biskup dopušteno podijelio potvrdu u tuđoj biskupiji, potrebno mu je dopuštenje, barem predmnijevano, sjedišnjeg biskupa, osim ako se ne radi o vlastitim podložnicima (886, § 2).

Kod prezbitera se radi o valjanosti

Prezbyter koji ima vlast dijeliti potvrdu, može taj sakrament na području koje mu je određeno dopušteno dijeliti i strancima ako se tomu ne protivi zabrana njihovog ordinarija; na tuđem pak području ne može ga nikome valjano podijeliti, ne dirajući propis kanona 883, br. 3 (smrtna opasnost), (887).

Potvrda u izuzetim mjestima

Unutar područja na kojem mogu dijeliti potvrdu, djelitelji je mogu dijeliti i u izuzetim mjestima (888).

Tko valjano prima potvrdu

Potvrdu može primiti svaki i samo onaj kršteni koji još nije potvrđen (889, § 1)

Uvjeti za dopušteno primanje potvrde

Da bi tko izvan smrtno opasnosti dopušteno primio potvrdu, traži se da, ako je razuman, bude prikladno poučen, pravo raspoložen te da može obnoviti krsna obećanja (889, § 2).

Dužnost primanja potvrde i priprave za nju

Vjernici su dužni taj sakrament primiti na vrijeme; roditelji, pastiri duša, osobito župnici, neka se brinu da se vjernici za njegovo primanje pravo pouče te mu u zgodno vrijeme pristupe (890).

Dob primanja potvrde

Sakrament potvrde neka se vjernicima dijeli otprilike u doba kad dođu k razumu, osim ako biskupska konferencija ne odredi drugu dob ili ako postoji smrtna pogibao, ili ako po sudu djelitelja težak razlog preporučuje drugo (891).

Kum i njegova služba

Ukoliko je moguće, neka potvrđenika prati kum čija je dužnost da se brine da se potvrđeni vlada kao pravi Kristov svjedok i vjerno izvršuje obveze koje su s tim sakramentom povezane (892).

– Da bi tko vršio službu kuma, mora ispunjavati uvjete o kojima govori kanon 874. (kao kod krsta), (893, § 1).

Isti kum na krstu i na potvrđi

Korisno je da se za kuma uzme onaj tko je istu službu imao u krštenju (893, § 2).

Dokazivanje potvrde – kao i krštenja

Za dokazivanje podijeljene potvrde neka se opslužuju propisi kanona 876. (894).

Ubilježba potvrde

Imena potvrđenih neka se ubilježe u knjigu potvrđenih biskupske kurije uz spomen-djelitelja, roditelja i kumova, mjesta i dana podijeljene potvrde ili, gdje to propiše biskupska konferencija ili sjedišnji biskup, u knjigu koja se čuva u župnom arhivu; župnik mora o podijeljenoj potvrdi obavijestiti župnika mjesta krštenja da se izvrši ubilježba u knjigu krštenih, po kanonu 535, § 2. (895).

Dužnost djelatelja

Ako župnik mjesta nije bio prisutan, neka ga djelatelj što prije obavijesti, sam ili preko drugoga, o podijeljenoj potvrdi (896).

Treći naslov (O presvetoj euharistiji) ima dva uvodna kanona (897–898) i tri glave: O euharistijskom slavlju; O čuvanju i štovanju presvete euharistije; O daru za slavljenje mise.

Bitne teološke i pastoralne odrednice

Preuzvišeni sakrament presvete euharistije, u kojoj je sam Krist Gospodin sadržan, prinosi se i blaguje i od nje Crkva trajno živi i raste. Euharistijska žrtva, spomen-čin smrti i uskrsnuća Gospodnjega, u kojem se žrtva križa ovjekovječuje, vrhunac je i izvor cjelokupnog bogoštovlja i kršćanskog života. Njome se označuje i postiže jedinstvo Božjeg naroda i dovršuje izgradnja Kristova tijela. Ostali naime sakramenti i sva crkvena djela apostolata povezana su s presvetom euharistijom i k njoj usmjerena (897).⁷

– Vjernici neka štuju presvetu euharistiju najvišim štovanjem, u preuzvišenoj žrtvi djelatno sudjeluju, najpobožnije i često taj sakrament primaju i najdubljim poklonstvom časte; neka pastiri duša rasvjetljaju nauk o tom sakramentu i vjernike o toj obvezi marljivo poučavaju (898).

Euharistijsko slavlje

Euharistijsko slavlje jest čin samoga Krista i Crkve, u kojem Krist Gospodin službom svećenika samoga sebe pod prilikama kruha i vina supstancijalno prisutnog prinosi Bogu Ocu i vjernike pridružuje svojem prinosu te im se daje kao duhovna hrana (899, § 1).

– U euharistijskom skupu Božji se narod saziva zajedno pod predsjedanjem biskupa ili prezbitera pod njegovom vlašću, koji djeluje kao zamjenik Kristove osobe, te svi prisutni vjernici, bilo klerici bilo laici, svatko na svoj način, po različnosti redova i liturgijskih službi, sudjeluju i zajedno prinose (899, § 2).

Kriterij za uređenje euharistijskog slavlja jest duhovna korist sviju

Neka se euharistijsko slavlje tako uredi da svi sudionici od njega prime što više plodova radi kojih je Krist Gospodin ustanovio euharistijsku žrtvu (899, § 3).

7 Usp. ISTO, 10; Dekret II. vatikanskog sabora o službi i životu prezbitera „PRESBYTERORUM ORDINIS”, 5; Uputa o štovanju euharistijskog misterija „EUCCHARISTICUM MYSTERIUM”, 6.

O služitelju presvete euharistije

Za valjanost: Služitelj koji u ime Kristove osobe može tvoriti sakrament euharistije jest samo valjano zaređeni svećenik (900, § 1).

Za dopuštenost: Dopušteno slavi euharistiju svećenik koji nije zapriječen kanonskim zakonom, obdržavajući propise kanona koji slijede (900, § 2).

Misa se može namijeniti za pojedinačne nakane

Pravo je svećenika da misu namijeni za koga hoće, bilo za žive bilo za pokojne (901).

Mogućnost koncelebracije ali i pojedinačnog slavljenja

Ako korist vjernika ne traži ili savjetuje drugo, svećenici mogu euharistiju koncelebrirati, s time da ostaje potpuna sloboda pojedincima da euharistiju slave pojedinačno, ali ne u ono vrijeme kad je u crkvi ili bogomolji koncelebracija (902).

Raspoznavanje svećenika radi slavlja

Neka se svećeniku dopusti slavljenje, premda je upravitelju crkve nepoznat, ako pokaže preporuku svojeg ordinarija ili svojeg poglavara, koja nije starija od jedne godine, ili se razborito može smatrati da za slavljenje nije spriječen (903).

Svećeniku se preporučuje često, dapače svagdanje slavljenje

Neka svećenici uvijek drže na pameti da se u otajstvu euharistijske žrtve trajno izvršuje djelo otkupljenja i neka je zato često slave; dapače, najtoplije se preporučuje svagdanje slavljenje koje je, i kad ne mogu biti prisutni vjernici, ipak čin Krista i Crkve, u kojem svećenici izvršuju svoju poglavitu službu (904).

Samo jedanput na dan

Osim u slučajevima kada je po pravu dopušteno više puta isti dan služiti ili koncelebrirati euharistiju, nije dopušteno svećeniku više puta na dan slaviti (905, § 1).

Mjesni ordinarij može dopustiti binaciju, a nedjeljom i zapovijedanim blagdanom i trinaciju

Ako je manjak svećenika, može mjesni ordinarij dopustiti svećenicima da iz opravdanog razloga slave euharistiju dva puta na dan, dapače, ako to traži pastoralna služba, u nedjelje i zapovijedane blagdane i tri puta (905, § 2).

Misa bez prisutnosti vjernika

Osim iz opravdanog i razboritog razloga, neka svećenik ne slavi euharistijske žrtve bez sudjelovanja barem kojeg vjernika (906).

Što spada na svećenika, samo svećenik

U euharistijskom slavlju nije dopušteno đakonu i laicima izgovarati molitve, posebno euharistijsku molitvu, niti vršiti čine koji su pridržani svećeniku celebrantu (907).

Koncelebracija s nekatolicima

Zabranjeno je katoličkim svećenicima koncelebrirati euharistiju zajedno sa službenicima Crkava ili crkvenih zajednica koje nemaju punog jedinstva s Katoličkom Crkvom (908).

Priprava i zahvala za misu

Neka svećenik ne propušta da se pripremi kako treba na slavljenje euharistijske žrtve molitvom, a nakon nje Bogu da zahvali (909).

Djelitelji svete pričesti

Redovni djelatelj svete pričesti jest biskup, svećenik i đakon (910, § 1).

– Izvanredni djelatelj svete pričesti jest akolit i drugi vjernik određen po kano-nu 230, § 3. (Gdje potreba Crkve savjetuje, u nedostatku svećenika, mogu i laici, premda nisu čitači ni akoliti, nadomjestiti neke njihove službe, kao što je da vrše službu riječi, predvode liturgijske molitve, dijele krst, dijele svetu pričest, po propisima prava), (910, § 2).

Djelitelj popudbine

Dužnost i pravo da se bolesnicima nosi pričest na način popudbine imaju župnik, župni vikari, kapelani i starješina zajednice u kleričkim redovničkim ustanovama i društvima apostolskog života s obzirom na sve koji borave u kući (911, § 1).

– U slučaju nužde ili s dozvolom, barem predmnijevanom, župnika, kapelana ili starješine, to može činiti svaki svećenik ili djelatelj svete pričesti, ali mora poslije obavijestiti jednoga od gore navedenih (911, § 2).

Pričest za sve krštene

Svaki kršteni koji nije pravno spriječen, može se i treba pustiti k svetoj pričesti (912).

Uvjeti za pričest djece

Da bi se presveta euharistija mogla podijeliti djeci, traži se da posjeduju dovoljno znanja i brižljivu pripravu, tako da Kristovo otajstvo po svojoj mogućnosti shvaćanja razumiju i Kristovo tijelo mogu primiti s vjerom i pobožnošću (913, § 1).

Djeca u smrtnoj pogibjelji

Ali djeci koja su u smrtnoj pogibli može se podijeliti presveta euharistija ako mogu Kristovo tijelo razlikovati od obične hrane i pričest primiti s poštovanjem (913, § 2).

Dužnost priprave djece spada na roditelje i župnika

Dužnost je prije svega roditelja i onih koji ih zamjenjuju kao i župnika da se brinu da se djeca, pošto su dosegla razumnost, kako treba priprave i što prije, pošto se najprije sakramentalno ispovjede, okrijepe ovom kršćanskom hranom; dužnost je župnika i da bdije da k svetoj gozbi ne bi pristupila djeca koja nisu dosegla razumnost ili koju ne smatra dovoljno raspoloženom (914).

Komu se uskraćuje pričest

Neka se k svetoj pričesti ne puštaju izopćeni, udareni interdiktom, pošto je kazna dosuđena ili proglašena, kao i drugi koji očito i tvrdokorno ustraju u teškom grijehu (915).

Dužnost sakramentalne ispovijedi

Tko je svjestan teškog grijeha, neka bez prethodne sakramentalne ispovijedi ne slavi mise niti se pričesti tijelom Gospodnjim, osim ako ne postoji težak razlog i nema prilike da se ispovjedi. U tom slučaju neka se sjeti da je dužan pobuditi čin savršenog pokajanja, koji sadrži odluku da se što prije ispovjedi (916).

Pričest više puta na dan

Tko je već primio presvetu euharistiju, može je opet primiti isti dan samo u euharistijskom slavlju u kojem sudjeluje, ne dirajući propis kanona 921, § 2. (Popudbina), (917).

Pričest u misi i izvan mise

Najviše se preporučuje da vjernici primaju svetu pričest u samom euharistijskom slavljenju; ali ako je iz opravdanog razloga traže, neka im se podijeli i izvan mise, obdržavajući liturgijske obrede (918).

Pričesni post

Tko hoće primiti presvetu euharistiju, neka se barem jedan sat prije svete pričesti uzdrži od ikakvog jela i pića, izuzevši samo vodu i lijek (919, § 1).

– Svećenik koji isti dan dvaput ili tripud slavi presvetu euharistiju, može nešto uzeti prije drugog ili trećeg slavljenja makar i ne bio razmak od jednog sata (919, § 2).

– Stari i bolesni te oni koji se za njih brinu mogu primiti presvetu euharistiju premda su prethodni sat nešto i uzeli (919, § 3).

Obveza pričesti

Svaki vjernik, pošto je pristupio k presvetoj euharistiji, obavezan je da se barem jedanput godišnje pričesti (920, § 1).

– Ovu zapovijed mora ispuniti u vazmeno vrijeme ako je iz opravdanog razloga nije ispunio u drugo vrijeme unutar godine (920, § 2).

Popudbina

Vjernici koji se nalaze u smrtnoj opasnosti zbog bilo kojeg razloga, neka se okrijepe svetom pričesću na način popudbine (921, § 1).

– Premda su tog istog dana već okrijepljeni svetom pričesću, toplo se preporučuje da se oni koji su dovedeni u životnu opasnost ponovno pričeste (921, § 2).

– Dok traje smrtna opasnost, preporučuje se da se sveta pričest podjeljuje više puta u različite dane (921, § 3).

Neka se dijeli na vrijeme

Neka se sveta popudbina bolesnicima odviše ne odgađa; koji se brinu za duše, neka marljivo bdiju da se bolesni njome okrijepe pri punoj svijesti (922).

Svi su katolički obredi jednaki

Vjernici mogu sudjelovati u euharistijskoj žrtvi i primati svetu pričest bilo kojim katoličkim obredom, ne dirajući propis kanona 844. (923).

Tvar euharistije

Presveta euharistijska žrtva mora se slaviti s kruhom i vinom, kojemu se pomiješa malo vode (924, § 1).

– Kruh mora biti pšenični i svježe umiješen, tako da ne bude nikakve opasnosti kvarenja (924, § 2).

– Vino mora biti prirodno, od vinove loze, i ne smije biti pokvareno (924, § 3).

– Neka se sveta pričest daje samo pod prilikama kruha ili, po liturgijskim zakonima, pod obje prilike; a u slučaju nužde, također i pod samom prilikom vina (925).

– U euharistijskom slavlju po staroj predaji Latinske Crkve svećenik neka upotrebljava beskvasni kruh gdje god misio (926).

Posveta se vrši samo u euharistijskom slavlju

Zločin je, pa bilo to i u krajnjoj nuždi, posvetiti jednu tvar bez druge, ili pak obje izvan euharistijskog slavlja (927).

Jezik euharistijskog slavlja

Euharistijsko slavlje neka se vrši latinskim jezikom ili drugim jezikom, samo da su liturgijski tekstovi zakonito odobreni (928).

Obavezno je liturgijsko ruho

Svećenici i dakoni u slavljenju i dijeljenju euharistije neka nose liturgijsko ruho koje propisuje rubrike (929).

Misa starih, bolesnih i hendikepiranih svećenika

Bolestan ili star svećenik, ako ne može stajati, može euharistijsku žrtvu slaviti sjedeći, obdržavajući ipak liturgijske zakone, ali ne pred pukom, osim ako to ne dopusti mjesni ordinarij (930, § 1).

– Slijep ili inače bolestan svećenik dopušteno slavi euharistijsku žrtvu uzevši bilo koji od odobrenih obrazaca misa, uz prisustvo, ako je takav slučaj, drugog svećenika ili dakona ili dobro poučenog laika koji će mu pomagati (930, § 2).

Vrijeme i mjesto euharistijskog slavlja

Slavljenje i dijeljenje euharistije može biti bilo kojeg dana i sata, izuzevši one koji se po liturgijskim normama isključuju (931).

– Euharistijsko slavlje neka se vrši na posvećenom mjestu ako u pojedinom slučaju nužda ne traži drugo; u tom slučaju slavlje mora biti na časnom mjestu (932, § 1).

– Euharistijsku žrtvu treba vršiti na oltaru koji je posvećen ili blagoslovljen; izvan posvećenog mjesta može se upotrijebiti prikladan stol koji će uvijek imati stolnjak i tjelesnik (932, § 2).

Misa u nekatoličkom hramu

Iz opravdanog razloga i uz izričitu dozvolu mjesnog ordinarija dozvoljeno je svećeniku slaviti euharistiju u hramu neke Crkve ili crkvene zajednice koje nemaju punog zajedništva s Katoličkom Crkvom, ako se otkloni sablazan (933).

Gdje se čuva presveta euharistija

Presveta euharistija:

1) mora se čuvati u katedralnoj crkvi ili njoj izjednačenoj, u svakoj župnoj crkvi i u crkvi ili bogomolji vezanoj uz redovničku ustanovu ili društvo apostolskog života;

2) može se čuvati u biskupskoj kapelici, a uz dozvolu mjesnog ordinarija i u drugim crkvama, bogomoljama i kapelicama (934, § 1).

Briga za presvetu euharistiju

Na posvećenim mjestima gdje se čuva presveta euharistija mora biti netko tko će se za nju brinuti i, ako je moguće, svećenik će barem dvaput mjesečno ondje slaviti misu (934, § 2).

Ali ne u privatnoj kući niti na putu

Nikome nije dopušteno presvetu euharistiju držati kod sebe ili sa sobom na putu nositi osim iz gorućih pastoralnih potreba i obdržavajući propise sjedišnjeg biskupa (935).

U jednoj redovničkoj kući – na jednom mjestu

U kući redovničke ustanove ili drugoj pobožnoj kući neka se presveta euharistija čuva samo u glavnoj crkvi ili bogomolji koja je vezana uz kuću; ipak može ordinarij dopustiti iz opravdanog razloga da se čuva i u drugoj bogomolji iste kuće (936).

Otvoriti vjernicima crkvu

Crkva u kojoj se čuva presveta euharistija, ako se tomu ne protivi težak razlog, neka bude svaki dan barem kroz nekoliko sati otvorena vjernicima da se mogu zadržati u molitvi pred presvetim sakramentom (937).

Jedno svetohranište

Neka se presveta euharistija trajno čuva samo u jednom svetohraništu crkve ili bogomolje (938, § 1).

– Svetohranište u kojem se čuva presveta euharistija neka bude smješteno u dijelu crkve ili bogomolje koji je značajan, uočljiv, dostojno urešen, prikladan za molitvu (938, § 2).

– Svetohranište u kojem se trajno čuva presveta euharistija neka bude nepomično, napravljeno od čvrste i neprozirne građe i tako zatvoreno da se što više izbjegne opasnost oskvrnuća (938, § 3).

Oprez

Iz teškog razloga dopušteno je presvetu euharistiju, osobito noću, čuvati na drugom sigurnijem i časnom mjestu (938, § 4).

– Tko se brine za crkvu ili bogomolju, neka se pobrine da se ključ svetohraništa, u kojem se čuva presveta euharistija, brižno čuva (938, § 5).

Obnavljanje

Posvećene hostije, količinom dovoljne potrebama vjernika, neka se čuvaju u piksidi ili posudici, i često, pošto se stare kako treba potroše, obnavljaju (939).

Vječno svjetlo

Pred svetohraništem u kojem se čuva presveta euharistija neka trajno svijetli posebna svjetiljka kojom se označuje i časti Kristova prisutnost (940).

Izlaganje presvete euharistije

U crkvama i bogomoljama kojima je dano da čuvaju presvetu euharistiju mogu biti izlaganja, bilo u piksidi bilo u pokaznici, uz obdržavanje normi propisanih u liturgijskim knjigama (941, § 1).

– Dok traje slavljenje mise, neka u dvorani iste crkve ili bogomolje ne bude izlaganja presvetog sakramenta (941, § 2).

– Preporučuje se da u tim crkvama i bogomoljama svake godine bude svečano izlaganje presvetog sakramenta produženo kroz prikladno vrijeme, premda ne neprekidno, da bi mjesna zajednica duže razmatrala i klanjala se euharistijskom otajstvu; takvo izlaganje ipak neka bude samo onda ako se predviđa okupljanje prikladnog broja vjernika i uz poštivanje propisanih normi (942).

Službenik izlaganja i euharistijskog blagoslova

Službenik izlaganja presvetog sakramenta i euharistijskog blagoslova jest svećenik ili đakon; u posebnim prilikama službenik samo izlaganja i odlaganja, ali bez blagoslova, jest akolit, izvanredan djelatelj svete pričesti ili netko drugi određen od mjesnog ordinarija, poštujući propise sjedišnjeg biskupa (943).

Euharistijska procesija

Gdje po sudu sjedišnjeg biskupa može biti, neka se, osobito na svetkovinu Tijela i krvi Kristove, održi ophod po javnim ulicama kao javno svjedočanstvo štovanja prema presvetoj euharistiji (944, § 1).

– Dijecezanski biskup ima pravo izdati odredbe o procesijama kojima će se osigurati sudjelovanje i dostojanstvo (944, § 2).

O daru za slavljenje mise

Pravo na dar

Po prokušanom običaju Crkve, svakom svećeniku koji slavi misu ili je koncelebriira dopušteno je primiti dar da misu namijeni za određenu nakanu (945 § 1).

Ali može i bez dara

Toplo se preporučuje svećenicima da i bez dara namjenjuju misu za nakane vjernika, prije svega siromašnih (945, § 2).

Svrha dara

Dajući dar da se misa namijeni za njihovu nakanu, vjernici pridonose dobru Crkve i tim prinosom sudjeluju u njezinoj brizi za uzdržavanje njezinih službenika i pothvata (946).

To nije posao ni trgovina

Neka se od misnih nagrada odstrani bilo kakva sličnost s poslovanjem ili trgovinom (947).

Ne može se spajati više darova u jednu misu

Mise treba pojedinačno namijeniti za one nakane za koje je pojedini dar, pa bio i neznatan, predan i primljen (948).

– Onaj na koga pada teret obveze da slavi misu i da je namijeni za nakanu onih koji su dali dar, obavezan je na to i onda kada bez njegove krivnje darovi propadnu (949).

– Ako se dade ukupna svota novca za misnu namjenu, a bez oznake broja misa koje treba slaviti, neka se on odredi prema daru u mjestu gdje boravi davalac osim ako se ne može zakonito predmijevati da je on imao drugu namjeru (950).

Dar kod binacije i trinacije

Svećenik koji istog dana slavi više misa, može pojedine namijeniti za nakanu za koju je dar predan; po zakonu ipak da, osim na dan Rođenja Gospodnjega, dar samo za jednu misu pridrži za sebe, a ostale dade u svrhe koje je odredio ordinarij, uz dopuštenost neke nagrade s izvanjskog naslova (951, § 1).

– Svećenik koji isti dan koncelebrira drugu misu ne može za nju primiti dara ni s kojeg naslova (951, § 2).

Tko određuje visinu dara

Pokrajinski sabor ili skup biskupa pokrajine ima dekretom odrediti za cijelu pokrajinu koji se dar daje za slavljenje i namjenu mise, a svećeniku nije dopušteno da traži veću svotu; ipak mu je dopušteno da primi veći dar od određenoga ako je slobodno dan, a također i manji (952, § 1).

– Gdje takvog dekreta nema, neka se obdržava običaj koji vlada u biskupiji (952, § 2).

– Članovi bilo kojih redovničkih ustanova dužni su se također držati tog dekreta ili mjesnog običaja o kojima je riječ u § § 1. i 2. (952, § 3).

Koliko se misa može primiti

Nikome nije dopušteno uzeti toliko darova za mise koje će sam namijeniti da tomu ne može udovoljiti u roku od jedne godine (953).

Gdje ih je previše, neka se prepuste drugima

Ako se u određenim crkvama ili bogomoljama traži toliki broj misa koliki se ondje ne može slaviti, dopušteno je da se one slave drugdje ako davaoci nisu izričito izrazili suprotnu volju (954).

Komu povjeriti na slavljenje primljene mise

Tko kani drugima povjeriti slavljenje misa za određenu nakanu, neka njihovo slavljenje što prije povjeri svećenicima koje odabere sam ako je siguran da su pouzdani; mora predati cio primljeni dar osim ako je sigurno da je višak od onoga što se daje u biskupiji dan njemu osobno; obavezan je također da se brine za slavljenje misa dok ne primi svjedočanstvo primljene obveze i primljenog dara (955, § 1).

Otkad teče vrijeme obveze

Vrijeme u kojem treba mise slaviti počinje od dana kad ih je svećenik primio na slavljenje, osim ako nije sigurno drugo (955, § 2).

Ubilježba misa

Koji povjeravaju mise drugima na slavljenje, neka bez odgadanja unesu u knjigu i one mise koje su primili i one koje su drugima predali, označivši i njihove darove (955, § 3).

– Svaki svećenik mora pomno bilježiti mise koje je za slavljenje primio i one kojima je glede darova zadovoljio (956, § 4).

Mise preko godine dana

Svi i pojedini upravitelji pobožnih zaklada ili na bilo koji način obvezani da se brinu za slavljenje misa, bilo klerici bilo laici, neka obveze misa kojima unutar jedne godine nije udovoljeno predaju svojim ordinarijima na način kako to oni odrede (956).

Nadzor nad vršenjem ovih propisa

Dužnost i pravo da se bdije da se obveze misa izvršavaju pripada u crkvama svjetovnog klera mjesnom ordinariju, a u crkvama redovničkih ustanova i društava apostolskog života njihovim vrhovnim poglavarima (957).

Misna knjiga i njezin pregled

Župnik i upravitelj crkve ili drugog pobožnog mjesta u kojima se običavaju primati darovi za mise, neka imaju posebnu knjigu u kojoj će brižno zabilježiti broj misa koje treba slaviti, nakanu, dani dar i izvršeno slavljenje (958, § 1).

– Ordinarij je obvezan da svake godine takve knjige pregleda sâm ili preko drugoga (958, § 2).

Peti naslov donosi propise o *bolesničkom pomazanju*

Tko blagoslivlje ulje

Osim biskupa, ulje što će se rabiti u bolesničkom pomazanju mogu blagosloviti:

- 1) oni što se po pravu izjednačuju dijecezanskom biskupu;
- 2) u slučaju nužde svaki svećenik, ali samo u samom slavljenju sakramenta (999).

Skupna pomazanja

Zajedničko slavljenje bolesničkog pomazanja za više bolesnika koji su prikladno pripravljeni i pravo raspoloženi, može se održati po propisima dijecezanskog biskupa (1002).

Sa sobom nositi ulje

Svakom svećeniku dopušteno je da sa sobom nosi blagoslovljeno ulje da u slučaju nužde može podijeliti sakrament bolesničkog pomazanja (1003, § 3).

Komu podijeliti bolesničko pomazanje

- vjerniku koji je dosegao razumnost, a našao se u opasnosti zbog bolesti ili starosti (1004, § 1);
- u sumnji da li je bolesnik dosegao razumnost, da li je opasno bolestan ili da li je umro, neka se ovaj sakrament podijeli (1005);
- bolesniku bez svijesti neka se podijeli sakrament ako bi ga, da je pri svijesti, barem implicate tražio (1006).

– neka se ne podjeljuje onima koji su očito i tvrdokorno ustrajali u teškom grijehu (1007).

DRUGI DIO: O OSTALIM ČINIMA ŠTOVANJA BOGA

Blagoslovine

Ustanoviti nove blagoslovine ili predane autentično tumačiti, neke ukidati ili mijenjati može samo Sveta Stolica (1167, § 1.). Djelitelj blagoslovina jest klerik obdaren potrebnom vlašću. Neke blagoslovine, po normama liturgijskih knjiga, po sudu mjesnog ordinarija, mogu dijeliti laici obdareni prikladnim svojstvima (1168).⁸

Crkveni sprovod

– Crkva toplo preporučuje običaj sahranjivanja; ipak ne zabranjuje spaljivanje osim ako je izabrano iz razloga protivnih kršćanskom nauku (1176 § 3.).

Komu ga dopustiti, komu uskratiti

Dopustiti: – I katekumenima (1183, § 1.);

– Mjesni ordinarij može ga dopustiti i djetetu koje je umrlo prije krštenja, a roditelji su ga kanili krstiti (1183, § 2.);

– I pripadnicima nekatoličkih zajednica, po razboritom sudu mjesnog ordinarija, ako nema njihovog službenika ili nije utvrđena njihova suprotna volja (1183, § 3.).

Uskratiti: (ako prije smrti nisu dali znakove pokajanja)

– notornim apostatima, hereticima i šizmaticima;

– onima koji su odredili da se spale iz razloga suprotnih vjeri;

– drugim javnim grešnicima čiji bi sprovod pobudio sablazan vjernika (1184, § 1.).

U sumnji neka se konzultira mjesni ordinarij i neka se poštuje njegov sud (1184, § 2.).

Komu se uskrati sprovod, uskraćuje se i svaka sprovodna misa (1185).

TREĆI DIO: O SVETIM MJESTIMA I VREMENIMA

Tko posvećuje i blagoslivlje

– Posveta spada na dijecezanskog biskupa i one koji mu se po pravu izjednačuju. Oni mogu tu dužnost za svoje područje povjeriti drugom biskupu, a u izuzetnom slučaju prezbiteru (1206);

– Blagoslov pripada ordinariju; blagoslov crkve rezerviran je dijecezanskom biskupu. No i jedan i drugi može to povjeriti drugom svećeniku (1207).

Oprost od slavljenja blagdana i pokore ili zamjena za njih

– Župnik može iz opravdanog razloga i po propisima sjedišnjeg biskupa u pojedinim slučajevima podijeliti oprost od obveze obdržavanja blagdana ili dana po-

⁸ Usp. „SACROSANCTUM CONCILIUM”, 79.

kore ili je promijeniti u druga pobožna djela. To isto može i vrhovni poglavar redovničke ustanove ili društva apostolskog života, ako su klerički i papinskog prava, za sve podložnike i one koji borave u kući dan i noć (1245).

Obveza nedjelje i blagdana

Nedjeljom i drugim zapovijedanim blagdanima vjernici su obvezni sudjelovati u misi; osim toga, neka se uzdrže od svih poslova i zanimanja koji ometaju bogostovlje, radost Gospodnjeg dana i potreban odmor duha i tijela (1247).

I misom uoči blagdana

Zapovijedi mise udovoljava se misom na svakom mjestu i svakim katoličkim obredom i to ili na sam blagdan ili uvečer prethodnog dana (1248, § 1).

Preporuča se slavljenje liturgije riječi ili obiteljske ili osobne molitve kad nije moguće sudjelovati u misi, osobito zbog nedostatka svećenika (1248, § 2);

– Dužnost mise obvezuje krštenog koji je došao k razumu i navršio sedmu godinu života (11).

Dani pokore

Svi su kršćanski vjernici, svatko na svoj način, po božanskom zakonu dužni činiti pokoru; a da se svi ujedine obdržavanjem neke zajedničke pokore, propisuju se dani pokore u koje će kršćani na poseban način moliti, vršiti djela pobožnosti i ljubavi, odricati se, vjernije vršeci svoje obveze i posebno obdržavajući post i nemrs po propisima kanona što slijede (1249):

– Dani i vremena pokore u sveopćoj Crkvi jesu pojedini petci kroz čitavu godinu i vrijeme korizme (1250);

– Nemrs od uživanja mesa ili druge hrane po propisima biskupske konferencije neka se obdržava na sve petke u godini, osim ako ne pada na dan svetkovine; post i nemrs pak na Pepelnicu i Veliki petak muke i smrti Gospodina našega Isusa Krista (1251).

Tko podliježe zakonu posta i nemrsa

Zakonom nemrsa obvezani su oni koji su navršili četrnaest godina; zakonom posta obvezani su svi odrasli — „maiores” (kanon 97. — navršenjem osamnaeste godine) sve do započete šezdesete godine;

– Pastiri duša i roditelji neka se brinu da i oni koji zbog manje dobi nisu obvezani na post i nemrs, budu odgojeni u duhu autentične pokore (1252).

Vlast biskupske konferencije

Biskupska konferencija može pobliže odrediti obdržavanje posta i nemrsa, te posve ili dijelom zamijeniti post i nemrs drugim oblicima pokore, pogotovo djelima ljubavi i vršenjem pobožnosti (1253).

ZAKLJUČAK

Odredbe novog zakonika s obzirom na liturgiju ostavljaju dojam:

– Ove pravne odredbe zapravo su norme koncilске i pokoncilске liturgijske reforme; ta reforma, već formulirana u koncilskim i pokoncilskim dokumentima

i liturgijskim knjigama, sada je uvrštena u Crkveni zakonik i time dobila još jaču obveznost.

— Nekoliko modifikacija koje su u Zakoniku uvedene s obzirom na pokoncilske dokumente i liturgijske knjige, mogu se smatrati plodom gotovo dvadesetogodišnjeg iskustva pokoncilске liturgije: praksa je pokazala slabosti nekih rješenja i zato ih je trebalo mijenjati. Sve je to u duhu koncilске ideje o uvijek živoj i prilagodljivoj liturgiji. Takvim postupkom novi zakonik samo pokazuje da nema straha od ponovnog ukrućivanja liturgije: on ga sam ne dopušta.

Uostalom, naše je da odredbe Zakonika na polju liturgije prije svega izvršimo, a onda da istražujemo njihove izvore.

SUMMARIVM

Liber IV novi Codicis iuris canonici sub titulo »De Ecclesiae munere sanctificandi« comprehendit novum ius liturgicum: de Sacramentis, de ceteris actibus cultus divini, deque locis et temporibus sacris. In normis iuridicis clare apparent decisiones conciliares de sacra liturgia atque praenotanda librorum liturgicorum qui post Concilium Vaticanum II promulgati sunt. Quod ostenditur textibus ipsorum canonum novi Codicis.